11.11.2021 ESAVI/37835/2021

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite: Sosiaali- ja terveysvaliokunta perjantai 12.11.2021 klo 09.00 / HE 141/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tupakkalain muuttamiseksi

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kannattaa esitettyä tupakkalain muutosta:

Esitetyt muutokset tukevat tupakkalaissa säädettyä tavoitetta tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden käytön loppumisesta. Aluehallintoviraston tehtävä on ohjata kuntien tupakkalain valvontaviranomaisia, jonka vuoksi lausunnossa arvioidaan erityisesti tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden ja täyttösäiliöiden vähittäismyyntiin sekä tupakointikieltoihin liittyviä muutosehdotuksia.

Esitetty

Tupakkalakiin ehdotetulla muutoksella tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden ja täyttösäiliöiden vähittäismyyntipakkaukset eivät saisi merkinnöiltään tai muulta ulkoasultaan erottua muista vastaavista tuotteista. Tupakointikieltoja laajennettaisiin koskemaan leikkikenttiä ja yleisiä uimarantoja. Lisäksi tupakkatuotteen kuumentamiseen tarkoitettujen tupakointivälineiden esilläpito kiellettäisiin.

Huomioita hallituksen esityksestä

26 §
Ennakkoilmoitus sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä

Toimijoiden velvoittaminen ilmoituksen tekemiseen ko. tuotteista kuusi kuukautta ennen markkinoille saattamista on kannatettava, sillä markkinoilla olevien tuotteiden lainmukaisuus todennäköisesti paranee. Muutos todennäköisesti helpottaa myös kunnan tupakkalain tuotevalvontaa tekevien viranomaisten työtä.

27 §
Markkinatutkimukset ja myyntimäärät sähkösavukkeista, nikotiininesteistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä

Ehdotetun muutoksen katsotaan edistävän tupakkalain tavoitteita suojella väestöä tupakoinnin haitoilta, koska tupakoinnin haittojen ehkäisemisen tueksi tarvitaan kohdassa määriteltyjä tietoja.

32 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät
35 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu
35 a § Savukkeen ulkoasu
36 § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät
36 a § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu
36 b § Täyttösäiliön ja nikotiininesteen ulkoasu
117 § Myyntipäällykset

Näihin seitsemään pykälään ehdotettujen muutosten katsotaan edistävän selvästi tupakkalain tavoitteita. Vähittäismyynnissä olevien tuotteiden markkinoitavuus rajoittuisi huomattavasti nykytilanteeseen nähden. Muutokset helpottavat myös kunnan tupakkalain viranomaisen valvontatyötä tulkintamahdollisuuksien vähentyessä.

42 a §
Talouden toimijan tunnuksen tekeminen toimimattomaksi

Ehdotetun muutoksen katsotaan edistävän tupakkalain tavoitteita ja parantavan valvonnan vaikuttavuutta ja uskottavuutta.

52 a §
Tupakkatuotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto

Ehdotetun muutoksen katsotaan edistävän tupakkalain tavoitteita sekä selkeyttävän valvonnan mahdollisuuksia puuttua epäkohtiin.

54 §
Omavalvontasuunnitelma

Ehdotettu muutos varmistaisi, että toiminnanharjoittajilla on velvollisuus sisällyttää omavalvontaansa lainsäädännön vaatimukset 53 §:ssä mainittujen tuotteiden myyntikiellosta alaikäiselle. Samoin muutos varmistaisi, että tuotteista on tehty vaadittavat ilmoitukset ja vähittäismyyntipakkaukset ovat lain mukaisia.

70 §
Hintahyvityksen kielto

Ehdotetun muutoksen katsotaan edistävän tupakkalain tavoitteita.

71 §
Esilläpitokielto

Esitetyt laajennukset aiempiin esilläpitokieltoihin verrattuna tukevat tupakkalain tavoitteita.

74 §
Yleiset tupakointikiellot

Esitetyt laajennukset tupakointikieltoihin uimarannoilla, leikkikentillä sekä lastensuojelu- tai mielenterveyslain mukaisesti alaikäisille antavien hoitolaitosten ulkoalueilla edistävät tupakkalain tavoitetta väestön tupakan savulle altistumisen vähentämiseksi, erityisesti huomioiden lapset ja nuoret.

Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että *Uuden 4 kohdan mukaan tupakoida ei saisi leikkikentillä, joista on laadittava*

kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:n mukainen turvallisuusasiakirja. Kuluttajaturvallisuuslain 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa edellytetään, että leikkikentistä laaditaan turvallisuusasiakirja, joka sisältää suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Asunto-osakeyhtiön ei lähtökohtaisesti tarvitse laatia piha-alueen leikkipaikasta turvallisuusasiakirjaa. Asunto-osakeyhtiön tulee laatia turvallisuusasiakirja, jos leikkipaikka muistuttaa kooltaan, toiminnoiltaan ja käyttöasteeltaan yleistä leikkikenttää. Esimerkiksi monen talon yhteisellä korttelipihalla voi olla yleistä leikkikenttää muistuttava leikkipaikka, josta turvallisuusasiakirja tulee laatia. Tällöin alueella ei saisi tupakoida. Lisäksi asunto-osakeyhtiö tai muu asuntoyhteisö voi tupakkalain 78 §:n mukaisesti kieltää tupakoinnin hallitsemallaan ulkoalueella, kuten lasten leikkialueella.

Tulkintaa lainkohdan tarkoituksesta on selvennetty aiempaan lausunnolla olleeseen versioon nähden. On mahdollista, että asunto-osakeyhtiöiden leikkikenttiin liittyvä tulkinnanvaraisuus aiheuttaa ristiriitoja taloyhtiöissä, epätietoisuutta leikkikenttien käyttäjissä ja tulkintaongelmia kunnan tupakkalain viranomaisessa. Voidaan kuitenkin arvioida, että valvonnan kannalta ongelmallisten tapausten määrä jäänee vähäiseksi. On tärkeää, että ko. lakimuutoksesta ja sen tulkinnasta tiedotettaisiin kattavasti taloyhtiöitä ja niiden isännöitsijöitä. Alla oleva kappale sisältää perustelut, minkälaisia tulkintaongelmia kunnan viranomaiselle voisi muutoksesta aiheutua.

Kunnan tupakkalain valvontaviranomaisella ei ole tietoa tällaisista kuluttajaturvallisuuslain mukaisista kohteista, sillä niiden valvonta kuuluu valtakunnallisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Leikkikenttien osalta voi olla vaikeaa saada tupakkavalvontaviranomaiselle tietoja, koska leikkikenttäpalvelun tarjoajaa ei KuTu-laissa velvoiteta ilmoittamaan KuTu-viranomaiselle palvelustaan, ainoastaan laatimaan turvallisuusasiakirja tarjoamastaan palvelusta. Lisäksi merkittävä osa leikkikenttien ylläpitäjistä ja varsinkin niistä taloyhtiöiden kohteista, jotka olisi perusteluiden mukaan tulkittava kuluttajaturvallisuuslain piiriin kuuluviksi, eivät ole tietoisia kuulumisestaan ko. lainsäädännön piiriin. Erityisesti perusteluissa mainittu nk. korttelileikkikenttä voisi olla tällainen kohde. Mikäli kunnan tupakkavalvontaviranomaiselle tehdään siis epäilyilmoitus tupakkalain rikkomisesta leikkikentällä ja viranomainen toteaa kieltoa rikottavan, voi eteen tulla tulkinnallinen

ongelma, mikäli taloyhtiö ei katso leikkikenttänsä kuuluvan kuluttajaturvallisuuslain mukaiseen ryhmään. Tupakkalain valvontaviranomainen kunnassa ei voi määrittää epäselvissä tapauksissa, mitkä tahot ovat kuluttajaturvallisuuslain mukaisia toimijoita, koska se ei ole kuluttajaturvallisuuslain mukainen toimivaltainen viranomainen. Lisäksi joitakin kansalaisia saattaa hämmentää se, että tupakointikielto ei koske kaikkia taloyhtiöiden leikkikenttiä.

78 §
Asuntoyhteisön tupakointikiellot

Ehdotettu muutos edistää tupakkalain tavoitteita ja selkeyttää tilannetta siten, että asuntoyhteisö saa kieltää tupakoinnin kaikilla yhteisillä ulkoalueilla. Nykyinen muotoilu, jossa on mm. maininta ilmanottoaukkojen läheisyydestä, on käytännön valvonnassa monesti tulkinnanvarainen.

96 §
Kunnan kiellot ja määräykset

Ehdotettu muutos antaa kunnalle aiempaa selvemmin toimivallan tupakkalain mukaisten pakkokeinojen käyttöön. Muutos mahdollistaa esimerkiksi asuntoyhteisölle annetun tupakointikiellon rikkovan toiminnan kieltämisen. Määräysten ja kieltojen selkeämpi käyttömahdollisuus on valvonnan toiminnan ja uskottavuuden kannalta selkeästi kannatettava muutos.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Ympäristöterveydenhuoltoyksikön päällikkö	Elias Dahlsten
Ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja	Tomi Kekki

Tämä asiakirja ESAVI/37835/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/37835/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Dahlsten Elias 11.11.2021 09:59

Esittelijä Kekki Tomi 11.11.2021 09:57